

*Заєць К.В.,
старший викладач
кафедри безпеки та правоохоронної діяльності,
Західноукраїнський національний університет*

*Васіна Т.І.
студентка ПД-31
юридичного факультету,
Західноукраїнський національний університет*

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ КРИМІНАЛЬНОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ ЗЛОЧИНІВ У РІЗНИХ КРАЇНАХ

Кримінальна кваліфікація є одним із ключових елементів кримінального права та правозастосовної діяльності. Вона забезпечує правильне визначення правової природи суспільно небезпечного діяння та створює підстави для призначення справедливого покарання. У сучасному світі процеси глобалізації, розвиток міжнародного співробітництва та поява нових видів злочинності обумовлюють необхідність вивчення досвіду різних держав у сфері кримінальної кваліфікації злочинів. Метою роботи є здійснення порівняльного аналізу підходів до кримінальної кваліфікації злочинів у різних країнах, визначення спільних рис і відмінностей, а також виявлення тенденцій розвитку сучасного кримінального законодавства.

Під кримінальною кваліфікацією розуміють встановлення відповідності між фактичними ознаками вчиненого діяння та ознаками складу злочину, передбаченого кримінальним законом. Вона є основою кримінального провадження, оскільки визначає межі обвинувачення, впливає на вибір процесуальних засобів і вид покарання. Правильна кваліфікація забезпечує реалізацію принципів законності, справедливості та рівності громадян перед законом. Помилки в кваліфікації можуть

призвести до незаконного засудження особи або, навпаки, до уникнення відповідальності винними особами.

Для держав континентальної правової сім'ї характерною є провідна роль кодифікованого законодавства. У таких країнах, як Україна, Німеччина та Франція, основним джерелом кримінального права виступає кримінальний кодекс. Суд при кваліфікації злочину насамперед аналізує наявність усіх елементів складу злочину. Судова практика має важливе значення для тлумачення норм, однак не визнається самостійним джерелом права в тому обсязі, як у країнах загального права. Особливістю німецької моделі є детальна розробка теорії складу злочину та високий рівень систематизації кримінально-правових норм. Французьке право приділяє значну увагу класифікації правопорушень за ступенем тяжкості.

У США та Великій Британії кримінальна кваліфікація формується під впливом як законодавства, так і судових прецедентів. Судові рішення вищих судів відіграють важливу роль у визначенні змісту кримінально-правових норм. Для системи загального права характерним є більш гнучкий підхід до тлумачення ознак злочину. Суд може враховувати попередні рішення в аналогічних справах та формувати нові правові позиції

Водночас така модель може призводити до складності прогнозування результатів судового розгляду, оскільки велике значення мають обставини конкретної справи та практика судів. Вина є обов'язковою ознакою більшості злочинів. У різних країнах існують власні підходи до визначення форм вини та їхнього значення для кваліфікації. В Україні розрізняють умисел і необережність, які поділяються на окремі види. У Німеччині значна увага приділяється психологічному ставленню особи до наслідків діяння. У США застосовується система *mental states*, що включає такі категорії, як *purpose*, *knowledge*, *recklessness* та *negligence*. Різниця у визначенні вини впливає на кваліфікацію однакових діянь та міру відповідальності за них.

У більшості держав умисне вбивство належить до категорії особливо тяжких злочинів. Проте підходи до його кваліфікації можуть відрізнятися. У США поширеним є поділ вбивств на ступені залежно від умислу, способу вчинення та інших обставин. В Україні та Німеччині використовуються кваліфікуючі ознаки, які впливають на суворість покарання. Особлива увага приділяється встановленню причинного зв'язку між діями та наслідками, а також мотивам і способу вчинення злочину.

У сучасних державах економічна злочинність становить серйозну загрозу для фінансової безпеки. До таких злочинів належать шахрайство, легалізація доходів, ухилення від сплати податків та корупційні правопорушення.

Міжнародні стандарти дедалі більше впливають на зміст кримінального законодавства. Держави прагнуть уніфікувати підходи до визначення складів економічних злочинів, що полегшує міжнародне співробітництво у боротьбі з ними. Разом з тим існують суттєві відмінності у визначенні ознак корупційних правопорушень та відповідальності юридичних осіб.

Розвиток цифрових технологій зумовив появу нових форм злочинної діяльності. До кіберзлочинів належать несанкціонований доступ до інформаційних систем, втручання в роботу комп'ютерних мереж, викрадення даних та кібершахрайство. Більшість країн адаптують національне законодавство відповідно до міжнародних стандартів. Значний вплив має Будапештська конвенція про кіберзлочинність. Особливу складність становить кваліфікація злочинів, які мають транснаціональний характер та здійснюються через мережу Інтернет.

Міжнародні договори та діяльність міжнародних організацій сприяють зближенню кримінально-правових систем різних держав. Особливе значення мають конвенції щодо боротьби з тероризмом, корупцією, торгівлею людьми та кіберзлочинністю. Держави дедалі частіше

враховують міжнародні стандарти під час розроблення кримінального законодавства. Це сприяє уніфікації підходів до кваліфікації злочинів та підвищує ефективність міжнародного співробітництва.

Серед найбільш поширених проблем слід виділити конкуренцію кримінально-правових норм, неоднозначність законодавчих формулювань, швидкий розвиток нових форм злочинності та складність доказування окремих елементів складу злочину. Крім того, у різних країнах виникають труднощі із забезпеченням однакового застосування кримінального законодавства судами. Саме тому важливу роль відіграють узагальнення судової практики та наукові дослідження.

Порівняльний аналіз показує, що незважаючи на спільну мету кримінальної кваліфікації – правильне визначення злочину та забезпечення справедливого покарання – держави використовують різні правові механізми для її здійснення. Континентальна правова система спирається переважно на кодифіковані норми, тоді як англосаксонська значною мірою враховує судовий прецедент. Водночас спостерігається тенденція до зближення підходів у сфері боротьби з міжнародною, економічною та кіберзлочинністю. Подальший розвиток кримінального права потребує врахування міжнародних стандартів, удосконалення законодавчої техніки та вироблення єдиних підходів до кваліфікації новітніх форм злочинної діяльності.